

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Clavdii Espencei Theologi Parisiensis De Evcharistia, Eivsque Adoratione, Libri Qvinque

Esponce, Claude d'

Parisiis, 1573

Cap. IX. Scholasticorum hac de re post claßicos doctores resolutio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30397

diuinitus factum incendium, quasi animatum esset, catenus Ecclesiæ pepercisse ferunt, vt ab ædicula solas, vbi sacra vasa asseruarentur, se abstinerit. Rideant hæc reformatores moderni, vt & *Pulcheriam* illam Augustam multò pulcherrimam Theodosium iuniorem fratrem suum docentem ædes Deo factas preciosis vasis, donariis & ornamentis honorare ac locupletare. Chrysaphio Eunucho similes hodie plures, quàm flauiano Antiochiæ Episcopo, *Quorum* illi aureum munes electionis gratia imperatoris nomine patenti, respondit hic, non esse sibi talium copiam, nisi fortè sacris ad hoc templi donariis vteretur. Ipsum verò optimè nosse, sacra Ecclesiæ vasa Deo atque pauperibus esse consecrata. Illud in historia Romana lectu periuicundum, Sacra vasa quæ Vespasiani vastatis Hierosolymis Romam secum attulerant, Genserius Rex Vádalus Roma capta secum abstulerat, à Belisario huius victore recepta, & Constantinopoli triumphata, quæ isti cunque conuasauerant, Iustiniani Christū mirificè honorantis iussu, vbi primùm fuerat à Salomone Deo consecrata, Hierosolymam esse remissa. *Qui* princeps omnia ad vsum sacrorum in templo Sophiæ Constantinopoli quanta, quamque preciosa parauerit, eloqui omnino non est, quæ tamen pluribus accessionibus Iustinus eius successor exornauit. Nec ita post Mauricius Imp. præclarum illud stemma & ornamentū quod ei Sophia Augusta socrus, & coniux Constantina ambrosiosè admodum & magnificè elaborauerant id ne semel quidem gestasset, maximo Dei templo intulit, & diuinæ mensæ consecratum, aurea catella suspendit. *Quod* ad vrbs vsque expugnationem durauisse autor est, qui & superiorum penè omnium Nicephorus. Et hæc bonis adhuc temporibus, melioribus centè quàm nostra sint.

Niceph. 15

11. Et 17. 12

Ex Procop.

De bello

Vandalico.

lib. 4. Paul

Diacon.

lib. 16.

Niceph. 17.

20.

Idem 18.

42. Paul.

Diacon.

lib. 17.

*Scholasticorum post classicos doctores hac de
& resolutio.*

C A P. I X.

X tanto igitur panis atque vini, materiae nempe consecrandæ apparatus, sacerdotum ordinatione, altariam consecratione, templorum, vasorum, amictum sacrorum cultu, omnibus retro seculis, locis, atque temporibus obseruato in omni Christi fidei Ecclesia, Scholastici (vt huic quoque postremæ doctorum classi suus in hac nostra farragine locus non desit) multò verò omnium rituum maximè ex hac rerum in mysteriis vt præcipuarum, sic sanctissimarum, id est, corporis & sanguinis Dominici, per clerum atque populum adoratione, colligunt hæc elementa benedici atque consecrari: Non vt res modò figurent atque significant, sed etiam exhibeant atque repræsentent, id est, præsentent faciant, alioqui in omni (ait vltimus horum collector) Missa committeretur Idololatria, quia cultus vni debitus creatori, creaturis, & quidem brutis, sine sensu, ac stolidis exhiberetur. Adeo rerum hîc cum signis sacris præsentia & adoratio coniunctæ sunt, se sequuntur, atque mutuò inferunt. Cùm autem Christo, vt in Eucharistia, debeat Latria, hoc est, summus diuinusque cultus, non est eo adorationis genere colendum sensibile continens, prout neque adoratur, sed contentus I E S V S. Neque tamen simpliciores, si qui adeò non possunt panem panis specie à Christi corpore distinguere, protinus idololatræ sunt, in omnibus enim eiusmodi vna est responsio, quòd in Ecclesiæ fide adorant, quod quidem sufficit eis ad salutem. Maiores verò sine peritiores distinctè adorant contentum Dominum, non verò signum continens, siue sit tantum accidens, siue panis esset cum accidente substantia.

Tria enim hoc in sacramento proponuntur discreta. *Iect. 35. 9.* Visibilis elementorum panis & vini species, quæ visibiliter cernitur: Veritas corporis & sanguinis Domini, quæ visibili signorum specie creditur: Virtus gratiæ spiritualis, quæ sub corpore Domini ac sanguine inuisibiliter & spiritualiter percipitur. Quod videmus panis est & vini species: quod sub horum specie creditur, verum Christi corpus & sanguis est.

Quo igitur sensu vulgus Christianum ait se vidisse in missis

*G. Biel. super canonem
Lectio 29
Ho. Et 50.*

Rom. 1.

Iect. 41.

G. H.

*Iect. 35. 9.
44. A. Tria
in Euchar.*

Missis aut mysteriis sacrum Christi corpus, aut ipsum etiam Deum, cum sacramentum modò viderit? Quo nimirum sensu contentum videre dicimur, cum continens modò videmus: Vt hominem, cuius vestes aut arma, quibus vestitus est aut armatus, videmus, vt vinũ in vase gestari, cum vas duntaxat continens videmus, videre dicimur. Sed hic lector meminerit similia hæc, vt sunt omnia de rebus diuinis humana, de spiritalibus carnalia, de caelestibus terrena, dissimiliora esse quàm similia. Proinde cum & hoc de rebus contentis ex rebus continentibus iudicium, sit potius intellectus quàm sensus iudicium, sancti patres sæpe negant Christi corpus & sanguinem in iis sacris videri, vtique sensibilibus, sed fideliter ac indubiè credi, dum docent aliud in iis videri, aliud intelligi, res esse inuisibiles, & signa visibilia. Potest etiam concedi, diciturque, satis licet improprie, viso sacramento videri corpus Domini, & cõsequenter Deum, Dei vtique filium, ei humano corpori spiritaliter, imò hypostaticè vnitum, quo scriptura videndi modo sensuque patres toties ait Deum etiam, nedum Angelos in natura sua inuisibilis, vidisse, cum assumpta modò ab eis ad tempus corpora, & in quibus subiectis apparuissent illis, creaturas duntaxat vidissent. Vidimus, aiebant illi, Dominum. Et nos quoque Dominum videmus, sed in sacramento, id est, sacramentum videmus, in quo verè continetur, exhibetur, sumitur Dominus. Verùm hæc subtiliora concionator populum, rudem præsertim, vel omnino celet, vel certè clarè distinctèque doceat, nedum se vult subtilem ostentare doctorem, fiat errorum magister, nec tam in fide simplices informet, atque instruat, quàm turbet atque seducat. Totus I E S V S Christus Deus homo iuxta vtranque naturam sub visibilibus elementorum panis & vini speciebus inuisibiliter quidem, sed veraciter contentus ac exhibitus adoratur in hoc sacramento, latria tam interiori, fide scilicet, spe, & charitate, quàm exteriori, modo vtique capite, flexis genibus, tensis manibus, tunc pectore, & id genus externis grandi adorandique ritibus atque ceremoniis. Hæc est de Eucharistiæ adoratione Scholasticorum resolu-

D

*Lec. 45. T
T. 48. k. 50
L. o. 61. G*

*Similitudi-
nis quales-
cunque. I.
dissimiles.*

*Aug. &
Prosper. in
can. Hoc
est. &
Nec autè.
De cons.
dist. 2.*

*Gene. 32.
Iudic. 31.
Esa. 6. & 8*

tio. Cuius Biel eorum ante schisma hoc nouissimus quidem, sed anteriorum obseruantissimis, testes laudat optimos quosque Hugonem imprimis Victorinum, innocentium I I I. Pontifex Maximus, Albertum magnum, Halensem, Thomam, Scotum, Bonauenturam, &c. minorum quidem, vt ita dicam, gentium magistros, sed ordinis huius primos atque præcipuos. In quibus hac de re quid non cum superioribus patribus, maiorum, vt & sic dicam, gentium magistris, consonum & consentiens? Viderint igitur quam bene sibi conscij, quam parum candidè nobiscum agant, qui nos horum discipulos, aut lectores, vt artolatas, conuicio quam maxime possunt, odiosæ vbique traducunt, cum magistri illi nostri tam disertè tamque dilucidè doceant hinc adorari res, non signa: & contenta, non continentia. Verùm nouos hos Rabinos & reformatores mendaciloquos, memores, iuxta prouerbiū, esse oportebat. Quocumque pacto vel sibi constant, vel non mentiuntur, dum simul nos dicunt & hinc panem colere, & hinc panem tollere: vel, quod in idem redit, nos panis hinc substantiam absentare, & panem hinc tamen adorare? Sed hoc istos male habet, quod Theologiæ scholæ recentior hæc, vt peruetus illa, tam præsentia hinc faciat signata, quam signa, tamque adesse Christi corpus & sanguinem, quam panis & vini species seu elementa. Litigent verò hinc, & corrixentur Zuingliani veteres ac noui cum Lutheranis, præsertim præfractis, non cum Scholasticis, de vtrâque tum præsentia, inquam, tum adoratione, vt dogmatibus valde vicinis, imò apertè coniunctis. Et si quidem illos offenderit illud in ostensione sacramenti, vel Halensis. Adoro te I E S V C H R I S T E, &c. vel Aquinatis, Tu Rex gloriæ Christe, Tu, & cætera, quem versiculum ferunt doctorem hunc tunc cum sequentibus solitū recitare, & hac eum, quem omnis inuocat creatura, inuocatione adorare. Hæc inquam, precularum aut similes, si quos offendunt, complacare debet eos Ecclesiæ pene totius ad Christum in his tunc sacris ceu presentem quatenus hominem, cum precatione alloquium (de quo supra) Agnus Dei, & cætera.

Artolatra.

Res in Eucharistia in præsentibus, quam signa sint præsentia. Sic passim Brentius. Flacius, &c.

Biel ubi supra Anton. Pizama-nus in eius vita. Clitonus in cant. cū. Tereum.